

ERASMUS MUNDUS II

Druga faza Erasmus Mundus programa počinje u 2009. godini, kada se očekuju i nove prilike za sve korisnike programa – studente, profesore i univerzitete. U Erasmus Mundus II programu, otvorena je mogućnost za stipendiranje i doktorskih studija za studente iz Crne Gore. Takođe je moguće da i zemlje Zapadnog Balkana učestvuju u pripremi zajedničkih master i doktorskih programa u saradnji sa univerzitetima u EU.

ERASMUS MUNDUS – EXTERNAL COOPERATION WINDOW

Erasmus Mundus – Prozor za spoljnu saradnju za zemlje Zapadnog Balkana (*Erasmus Mundus External Cooperation Window*) je program EU, koji predstavlja novu šemu saradnje i mobilnosti u oblasti visokog obrazovanja. Saradnja se ostvaruje kroz mobilnost studenata na svim nivoima studija – od osnovnih do postdoktorskih, kao i mobilnost nastavnog osoblja. U okviru Programa moguće je provesti dio semestra, akademsku godinu ili duži period na nekom od univerziteta u EU, odnosno partnerskim zemljama. Samo trajanje mobilnosti okvirno se definiše konkursom za projekte, a pobježe se određuje samim predlogom projekta koji podnose univerziteti.

BASILEUS

Crna Gora učestvuje u projektu BASILEUS (*Balkan University Academic Scheme for Internationalization of Learning together with EU Universities*). Koordinator Projekta je Univerzitet u Gentu, a u njemu učestvuju univerziteti Zapadnog Balkana i sedam univerziteta iz EU. Konkursi se objavljuju tri puta godišnje. Više informacija o ovom konkretnom projektu, možete naći na:

www.basileus.UGent.be

Slika sa naslovne strane:
Laboratorija za primijenjenu elektroniku kao rezultat Tempus projekta "Uvođenje novog studijskog projekta u oblasti primijenjene elektronike na Elektrotehničkom fakultetu"

Računarska sala opremljena u okviru Tempus projekta "Razvoj studijskog programa u oblasti finansija i računovodstva na Ekonomskom fakultetu"

Sve detaljnije informacije u vezi sa
Tempus programom, kao i detaljima u vezi sa
konkretnim projektima, možete naći na web adresi:

www.tempusmontenegro.cg.ac.yu

Kontakt podaci:
Ministarstvo prosvjete i nauke
TEMPUS kancelarija
Cetinjski put bb
20000 Podgorica
Vanja Drljević,
nacionalni TEMPUS koordinator

E - mail: tempuscg@cg.yu
Telefon: +382 20 265 024
Fax: +382 20 265 014

Tempus

TEMPUS PROGRAMME

ERASMUS MUNDUS

ERASMUS MUNDUS – EXTERNAL COOPERATION WINDOW

BASILEUS

ŠTA JE TEMPUS PROGRAM?

TEMPUS je najznačajniji program EU koji podržava reformu visokog obrazovanja u skladu sa principima Bolonjskog i Lisabonskog procesa.

KO UČESTVUJE?

Program se ostvaruje putem saradnje između zemalja koje nisu članice EU (zemlje Zapadnog Balkana, TACIS i MEDA zemlje) i zemalja članica EU.

TEMPUS U CRNOJ GORI

Ključni moment koji je obilježio početak razvoja Tempus III programa u Crnoj Gori, jeste činjenica da se taj početak poklopio sa početkom reformi u visokom obrazovanju u Crnoj Gori, jačanjem interesovanja za Bolonjski proces i sprovođenjem njegovih principa.

Do sada je realizovano ukupno 24 projekta (15 zajedničkih evropskih projekata i 9 strukturnih projekata), sa budžetom preko 3 miliona eura. Finansirani projekti odnosili su se na modernizaciju studijskih programa na različitim fakultetima (Ekonomske, Elektrotehničke, Prirodno-matematičke, Medicinske itd.), uvođenje evropskog sistema prenosa bodova ECTS, kao i na različite sistemske reforme koje su doprinjele razvoju visokog obrazovanja u Crnoj Gori, što se posebno odnosi na sistem priznavanja i nacionalni okvir kvalifikacije. Od januara 2009. godine započinje realizacija novih projekata u okviru Tempus IV programa. Crna Gora učestvuje u 7 regionalnih projekata koji se odnose na uspostavljanje tješnje saradnje između privrede i univerziteta, reformu studijskih programa u skladu sa potrebama tržišta rada, kreiranje politika razvoja za pospješivanje takve saradnje itd. Budžet opredijeljen za Crnu Goru za 2009. godinu iznosi 1 milion eura.

VRSTE PROJEKATA

TEMPUS IV finasira dvije vrste projekata:

- **Zajednički projekti**, čiji je cilj prenošenje znanja i razmjena iskustava između univerziteta u zemljama članicama EU i ostalim zemljama partnerima, razvoj, unapređivanje i uvođenje novih studijskih

Mikroskopska laboratorija opremljena u okviru Tempus projekta "Reforma kurikuluma osnovnih studija na Medicinskom fakultetu"

Seminar o osiguranju kvaliteta u visokom obrazovanju, Novembar 2008. Kolašin - podrška timu eksperata u oblasti visokog obrazovanja

programa, nastavnih metoda, jačanje kulture osiguranja kvaliteta, unapređivanje menadžmenta i upravljanja institucijama visokog obrazovanja.

- **Strukturni projekti** namijenjeni su reformama sistema visokog obrazovanja kroz poboljšanje kvaliteta ustanova visokog obrazovanja i njihove prepoznatljivosti van teritorije Crne Gore i približavanje trendovima EU. Kod ovih projekata potrebno je da Ministarstvo prosvjete i nauke bude direktno uključeno u projektni konzorcijum, ili da formalno podrži projekat.

KONKURSI ZA PROJEKTE

Konkurs za projekte, bilo da su zajednički ili strukturni, objavljuje se jednom godišnje. Za projekte mogu konkurisati univerziteti, Ministarstvo prosvjete i nauke, Savjet za visoko obrazovanje, studentske organizacije, kao i nevladine organizacije i ostale institucije relevantne za oblast visokog obrazovanja. Minimalno partnerstvo za učesnike Crne Gore jeste jedan univerzitet, u saradnji sa ostale tri institucije iz EU, od čega dvije moraju biti univerziteti. Minimalni budžet za jedan nacionalni projekat iznosi 300.000 eura, a za regionalne, odnosno *multi-country* iznosi od 500.000 do 1.500.000 eura.

NOVI ELEMENTI PROGRAMA

Pored projekata u okviru TEMPUS programa biće opredijeljena određena sredstva kao direktna podrška Ministarstvu prosvjete i nauke, za aktivnosti od strateškog značaja za reformisanje visokog obrazovanja u Crnoj Gori. EK kroz Tempus program, takođe, podržava i aktivnosti tima eksperata za reformu visokog obrazovanja (*Higher Education Reform Experts*), koji se bavi promovisanjem i unapređivanjem sistema visokog obrazovanja u Crnoj Gori, u skladu sa principima Bolonjskog i Lisabonskog procesa. Kao jedna od aktivnosti, organizovan je i Seminar o osiguranju kvaliteta (27-28. novembra 2008. Kolašin) u

visokom obrazovanju u Crnoj Gori, čiji je cilj bio da podigne svijest o važnosti stvaranja kulture kvaliteta i uključivanje svih relevantnih aktera u taj proces, počev od rektora, dekana, ostalog nastavnog osoblja, studenata, administrativnog osoblja itd.

ERASMUS MUNDUS – STIPENDIJE ZA STUDENTE I NASTAVNIKE

Erasmus Mundus program predstavlja EU program, namijenjen saradnji i mobilnosti na nivou master studija. Ima za cilj da poboljša kvalitet visokog obrazovanja kroz odabir posebnih visokokvalitetnih master programa koji dobijaju EM licencu. Studenti koji upišu ovakve programe dobijaju zajedničku EM diplomu, pošto njihovo studiranje podrazumijeva da studiraju po jedan semestar barem na dva EU univerziteta, člana konzorcijuma.

U cilju unapređenja saradnje i interkulturnog dijaloga Evropska unija i ove godine obezbjeđuje stipendije za **pohađanje EM master studija** kao i za **studijske boravke nastavnog osoblja** na EU univerzitetima. Pravo konkurisanja imaju studenti, odnosno nastavno osoblje univerziteta iz zemalja koje nisu članice EU. Stipendije za studente pokrivaju cjelokupno trajanje studija od 1 ili 2 godine. Godišnja stipendija za studente iznosi 21.000 eura.

U okviru Erasmus Mundus programa - Akcija 2, postoje stipendije i za nastavno osoblje univerziteta, što podrazumijeva istraživački rad i učestvovanje u nastavi, u okviru određenog Master programa na nekom od univerziteta u EU. Više informacija o ovome možete naći na:

ec.europa.eu/erasmus-mundus

ec.europa.eu/education/programmes/mundus/scholars

Rokovi za prijavljivanje zavise od programa do programa, obično od oktobra do februara.